

G A L L E R I A

РОСЛИНИ

Arsenal

Алевтина Кахідзе

в мрії

Галерея Арсенал у Білостоці

24.10.2024 — 19.01.2025

Кураторка: Моніка Шевчик

Алевтина Кахідзе (нар. 1973) – українська художниця з українсько-грузинським корінням. Її творчість переважно зосереджена на перформансі та малюнку, але вона також створює відео, інсталяції та тексти. Виросла в Донецькій області, зараз живе в селі Музичі, за 26 кілометрів від Києва. Навчалася в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури в Києві та Академії Яна ван Ейка в Маастріхті. Її перформанси, тексти та малюнки часто досліджують пострадянську реальність її батьківщини. Кахідзе є критичною спостерігачкою соціально-політичних змін, а її малюнки можна розглядати як візуальну хроніку новітньої історії України – від протестів на Майдані 2013-14 років, у яких вона брала активну участь, через роки російської гібридної війни (починаючи з 2014 року), до повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році, яке триває донині.

Кахідзе документує ці драматичні події з дистанцією та об'єктивністю науковця, який аналізує систему – а точніше, кілька систем: правову, освітню, колоніальну, споживацьку, систему насильства. Вона активно долучається до сучасних дискурсів, нерідко провокуючи значні дискусії. Її малюнки, створені після 24 лютого 2022 року, часто рефлексують про культурні відносини між Росією та Україною, виходячи за межі безпосередніх реалій війни, досліджують глибші теми в історії та культурі обох народів, висвітлюючи російський колоніалізм та імперіалізм.

Інтерес до рослин, завжди присутній у творчості художниці, набув особливого виміру в контексті війни. Кахідзе бачить у рослинах один з найкращих прикладів пацифізму на нашій планеті, для неї вони представляють модель, гідну наслідування, але зрештою недосяжну. Як вона пише в одній зі своїх робіт: «Я хотіла б відновлюватись, як рослини, якщо мене поранять».

Моніка Шевчик

ЯК ВИМІРЯТИ ЦІННІСТЬ ТВОРІВ, ЩО ПОВСТАЛИ ПІД ЧАС ОБСТРІЛІВ?

коли закінчився наліт
люди прибігли кричали
поховані живцем
чутно їхні крики
тут у підвалі
три поверхи обвалилися.

люди копали руками
хотіли відкопати три поверхи
руками-лопатами
з п'ятьма пальцями
копали день і ніч

вранці був другий наліт
вбили тих, хто копав
ніхто вже не чув
крику з-під землі.

«Крик з-під землі», Анна Свірщинська

Алевтина Кахідзе народилася в Радянському Союзі. Дитинство і ранню юність провела в Донецькій області в селі Жданівка, зараз окупованому росіянами. Вона завжди хотіла бути художницею, але крім диплома Київської Академії Мистецтв, куди було нелегко вступити, та Академії Яна ван Ейка, яку вона згодом закінчила, має ще й освіту інженера-будівельника. Протягом усієї своєї кар'єри Алевтина ставила питання про те, що це означає бути художницею. Зараз питання поглиблюється, і йдеться про буття художницею в Україні, яка вийшла з СРСР і послідовно, попри відомі проблеми, йде шляхом інтеграції в західний світ, Європейський Союз і НАТО, та гарантій, що надають ці структури. Мати Алевтини була вихователькою дитячого садка у Жданівці. Попри численні прохання, вона відмовлялася виїжджати з-під окупації. Говорячи, що війна в сусідній Україні триває з 2014 року, я все ж відчуваю, як у слові «окупація» мерехтять свастики, серпи і молоти 1940-х років. За вісімдесят років, що минули відтоді, багато чого відбулося в культурі в напрямку переосмислення Другої світової війни, але є речі, про які ми самим собі так і не змогли розповісти. Я відчуваю, що в сучасній культурі, особливо у візуальному мистецтві, ми не сказали собі про перебування в орбіті Радянського Союзу, з нацистською Німеччиною ми впоралися набагато краще.

Мати Алевтини, щоб отримати пенсію, була змушена перетинати пункти пропуску контрольовані російськими терористами, що апелюють до радянської міфології. Пенсію могли виплачувати лише на підконтрольних Україні територіях. Клубніка Андріївна — як її називали діти в дитячому садку, поєднуючи свою дитячу лексику з тамтешнім дорослим етикетом, що зобов'язує до старших осіб звертатися ім'я,

по-батькові — могла говорити по телефону з дочкою переважно на кладовищі, оскільки там був найкращий зв'язок. Одного разу, коли вона перетинала блокпост, її серце не витримало. Кожну їхню розмову Алевтина документувала малюнком і текстом. Щоб побачити надгробок, який вона спроектувала для своєї матері, найкраще їхати на кладовище в Музичах. Художниця відтворила план будинку в Жданівці. Єдиними вертикальними елементами є панелі, які означають двері і прохід. Алевтина перенесла на кладовище будинок матері, який та так не хотіла покидати.

Дім Алевтини, Сюзі, Пенелопи та Володимира — людей і тварин, був побудований в селі Музичі, Київської області. Художниця відчуває себе частиною місцевої громади, вона будує міжнародну кар'єру, але також навчає мистецтву місцевих дітей, запрошує художників з усього світу до свого будинку на приватну резиденцію, і протягом багатьох років послідовно будує шляхи доступу до сучасного мистецтва для своїх сусідів. Мене це завжди захоплювало. У лютому 2022 року Алевтина не залишила свій дім, в той час, як багато її сусідів виїхали. Її попросили доглянути за тваринами. Кури, коти, собаки, черепахи, рибки — під час окупації вона доглядала цілий звіринець. Разом з Володимиром Алевтина вирощує алабаїв — красивих і небезпечних середньоазійських вівчарок. Коли я приїхала до них у січні 2023 року, саме в день мого візиту, один з цих могутніх псів, здатних розірвати вовка, захищаючи отару овець, помер від серцевого нападу. Серце собаки не витримало тривалого стресу — повітряної тривоги та гуркоту канонади. Найстрашнішим досі був період між лютим і травнем 2022 року, коли російські солдати наблизилися на відстань менше двох кілометрів до огорожі дому Алевтини. Стрес вбиває повільніше, ніж ракети.

Перші три місяці вторгнення Алевтина ховалася в підвалі власного будинку, виходячи лише для того, щоб погодувати своїх і сусідських тварин. Там вона малювала послання до світу і давала інтерв'ю. Володимир разом з іншими мешканцями захищав місцевий блокпост. Чи варто додавати, що в цей час росіяни обстрілювали сусідні школу та пологовий будинок? Я б додала. Зазначу також, що де-юре ціллю бойових дій є військові об'єкти, а не цивільна інфраструктура. Важливо підкреслити, що вбивство цивільних осіб і руйнування цивільних об'єктів століттями є частиною російської військової стратегії, яка рідко піддається рефлексії представниками російської культури, що вирішальним чином впливає на світогляд цієї країни.

Я пишу про особисте життя Алевтини Кахідзе, тому що воно є відправною точкою для її творчості, її лаконічних, дотепних, часто парадоксальних робіт. Малюнком і коментарем Алевтина може націлитися на будь-яку точку світу. У 2004 році вона розпочала серію під назвою «Найкомерційніший проект у світі». Перебуваючи в Королівстві Нідерландів, вона не могла дозволити собі придбати предмети розкоші з вітрин магазинів, тому вирішила їх малювати, причому ціна, яку вона встановила за кожну роботу, була ціною відтвореного об'єкта. Вона також малювала твори мистецтва. У роботах, представлених в Галереї Арсенал в Білостоці, стратегія насправді схожа. Жест мистецької самономінації, підтверджений медіа та мистецькими інституціями, дозволяє критикувати вузлові точки глобальних дискурсів, коли вони загрузають в захисті власних привілеїв, комфорту та переконань. Художницю особливо дратує вестсплейнінг, а зокрема — захист статус-кво російської культури. Цікаво, що глобальна поп-культура переконала себе, що твори 19-го століття з імперії російської є ознакою вишуканості, і, як це часто трапляється з поп-культурою, повністю проігнорувавши як

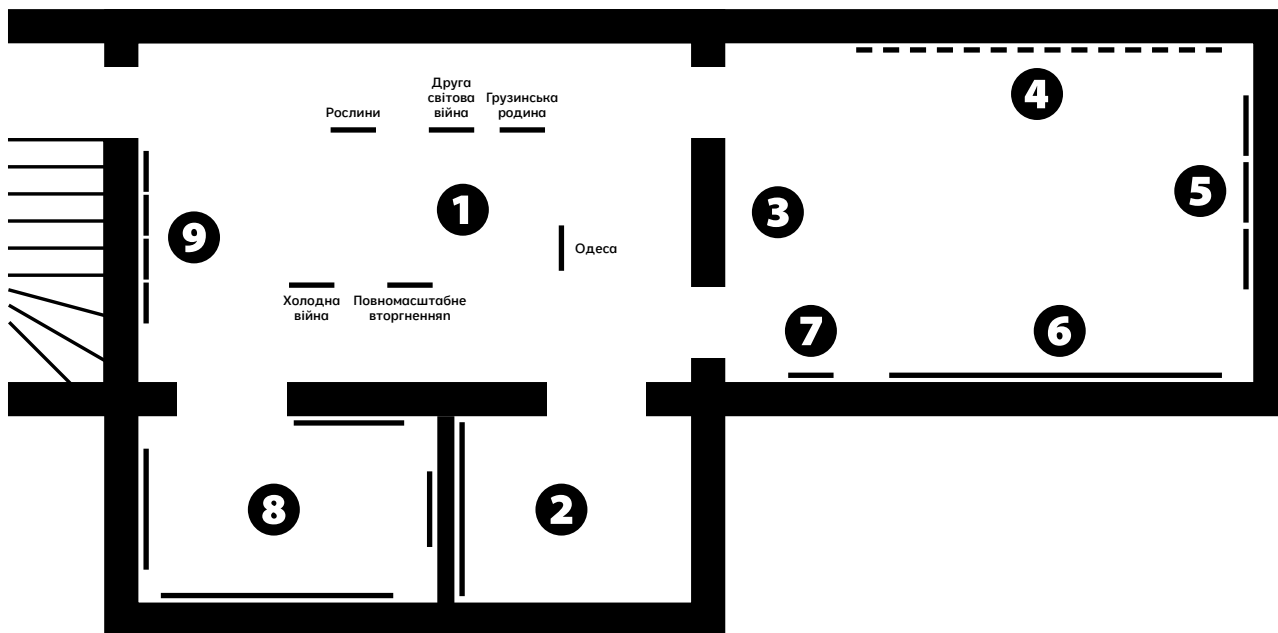
контекст, в якому вони були створені, так і подальший контекст, який дозволив їм потрапити в глобальний обіг. Російська культура це зброя в руках імперії — про це має замислитися кожна культурна людина перед тим, як взятися за читання улюблених творів — послідовно вибудовує своє послання Алевтина.

Перед нами художниця, яка дає інтерв'ю через Інтернет провідним світовим телеканалам у реальному часі та в прямому ефірі, перед обличчям раптової смерті. Як факт перебування під обстрілом впливає на ринкову вартість її робіт? Її досвід екзистенційної кризи є пограничним. Чого я боюся? Бути пораненою, вбитою, окупованою. Хотілося б регенерувати, як рослина — відрубані кінцівки капають зеленим соком і починають відростати — пише і малює Алевтина Кахідзе. Художниця зображує себе на своїх малюнках, вона хоче бути видимою, хоче бути частиною глобального дискурсу. Вона привносить власну сконструйовану в атакованій Україні перспективу, у деколоніальну та кліматичну дискусію. Зі своєї конкретно локалізованої позиції, демонструючи свою політичність, вона полемізує із західним світом, який не визнає своєї регресивності.

Співставлення виставок Алевтини Кахідзе та Вільяма Кентріджа в Галереї Арсенал в Білостоці видається мені вдалим рішенням. Обидва постійно переосмислюють своє становище як людей і митців. Власна історія є для них матеріалом для рефлексії на рівні (а може навіть більше) з іншими джерелами. Вони вже давно зарекомендували себе як митці, і все ж продовжують дивуватися і випробовувати силу мистецтва. У певному сенсі наша культура постійно працює над колективною свідомістю, прагнучи поважати людей незалежно від раси, класу, етнічної приналежності, громадянства, сексуальної орієнтації чи соціально-економічного статусу. Ми піддаємося цій тенденції, ставлячись до неї як до факту або висновку, з яким ми всі згодні. Але реальність часто розповідає іншу історію — історію, сформовану обставинами, такими як паспорт, місце народження, ресурси та вплив. Я не хочу сказати, що твердження про необхідність турбуватися про тих, хто цього потребує і первинність гуманістичних цінностей є помилковими, можливо, без цього ми колективно стрибнули б у прірву, але, можливо, без цього в меншій кількості умів був би запущений механізм, що призводить до поспіху і ризикованих рішень щодо протидії агресії.

Роботи, представлені в Арсеналі, були створені під час вторгнення Російської Федерації в Україну. Це вторгнення має відверто геноцидну мету — як на рівні офіційної пропаганди, так і в діях росіян в Україні та інших країнах. Коли я пишу ці рядки, у мене тремтять руки, я згадую свій візит до Бучі, що за 47 хвилин їзди від Алевтининих Музичів. Я згадую фотографію вагітної жінки з Маріуполя на ношах, закривавленої але ще живої на момент коли робилася фотографія. Пригадую розмову з водієм Музичанської маршрутки, який розповідав про окупацію і казав, що його вже покійний змінщик був дурнем, що виїхав на трасу, знаючи, що росіяни будуть стріляти.

Анна Лазар

РОСЛИНИ & МОДИ

1 ВСЕ НОРМАЛЬНО?

6 панелей — приватний архів та історичні матеріали (в інтерпретації художниці), знайдені предмети, малюнки, гербарії, 2024

Алевтина дає приклад руйнівного впливу російської імперії на історію власної родини із українців і грузин та подій 20-го століття в Україні та Європі, й проводить зв'язок з 21-м століттям, продовжуючи оповідати про свій особистий досвід під час повномасштабного вторгнення Росії в Україну.

ТЕКСТ НА ПАНЕЛЯХ:

Рослини

У нас в Україні є місцеві (корінні) борщівники. Вони скромні за розмірами, не такі, як борщівник Сосновського, завезений сюди з Кавказу. В Україні його називають «помстою Сталіна».

Сталін був родом з Горі, Грузія (Кавказ).

Вирощування борщівника Сосновського в Україні почалося в 1947 році, коли Сталін був живий, а його перше використання в радянських колгоспах в якості корму для сільськогосподарських тварин датується 1960-ми роками (після смерті Сталіна). Пропаганда рекламувала його як «високоврожайну силосну культуру, здатну забезпечити

до 11 000 літрів молока з корови на рік». Від соку рослини, який викликає підвищену чутливість шкіри до ультрафіолетових променів і спричиняє опіки, на слизових оболонках тварин почали з'являтися пухирі. Вирощування борщівника Сосновського було припинено, але рослина почала рости сама по собі, без участі людини, як у моєму селі під Києвом.

Музичі, 2023 рік.

Усі, кого я зустрічала по дорозі до майстерні, щоб сфотографуватися з цим екземпляром, казали мені, що ця рослина – мерзота і загарбник або окупант!

У дитинстві я збирала гербарії, виграла олімпіади з біології. Тоді я не усвідомлювала принципової різниці між аборигенними та чужорідними рослинами. Мені навіть не спадало на думку, що у світі рослин може щось піти не так. Але я чула про Сталіна. Тато просив мене не вірити людям, які кажуть, що він убив мільйони українців. (Ха-ха в контексті маминої сторони). Я навіть намагалася дивитися на статуї та картини Сталіна поза політичним контекстом і говорила собі: «Він трохи схожий на мого тата, тому що він теж грузин!» Але зараз я б сказала так: Звичайно, були люди з Грузії та України, які були на боці Російської імперської держави проти власного народу. Люди не схожі на рослини, які поведуться однаково в межах одного виду.

Одеса

Моя мама

Одеса, 1969 рік

Моя мама. Вона обожнювала море. Але в СРСР переїхати з одного міста в інше було справжнім випробуванням. Радянські люди мали своєрідний штамп у паспорті — прописку, що означав дозвіл на проживання. Жити і працювати можна було лише там, де особа була прописана. Зміна місця проживання була можлива, наприклад, при влаштуванні на роботу на промислове підприємство зі шкідливими, токсичними умовами праці (шкідлива робота). Так мама влаштувалася на завод сталевих канатів в Одесі. Мамі не обов'язково було їхати до Одеси, якщо вона шукала роботу на канатному виробництві. Подібний завод був недалеко від нашого містечка Жданівка, у Харцизьку. Росіяни окупували це місто у 2014 році.

На цій фотографії ми з братом їмо кукурудзяні палички, зроблені в Харцизьку.

Привіт усім, хто має симпатію до цієї держави!

Мій тато

Мій тато приїхав до Одеси з Грузії, щоб навчатися в морському училищі – зрештою, і Грузія, і Україна тоді були частиною однієї країни. Він теж любив море. Після закінчення училища він близько 10 років працював моряком.

Коли я вступила до Академії Яна ван Ейка в Нідерландах у 2004 році, тато сказав: «Це прекрасна, вільна країна! Я зупинявся там багато разів. Але я ніколи не ходив там

у кіно, тому що за це мене могли звільнити з флоту. Хтось із КДБ завжди шпигував за нами і доповідав про все, що ми робили.

У 2004 році Мальта вступила до ЄС.
Я поїхала до ЄС вчитися.

А це моє свідоцтво про народження. Там написано, що мій тато – аджарець, а мама – росіянка. Чому вони так про неї написали? Вона була українкою.

Я

Друга світова війна

Це моя прабабуся, 1905 року народження.

Перша світова війна: українці воювали в різних імперських арміях.

А це моя бабуся, 1921 року народження.

Близнюків тут немає, вони померли у Вінницькій області під час Голодомору – великого голоду в Україні. Мій дідусь (у мене немає його фотографії) скаже: «Ми всі тут померемо з голоду. Треба їхати на Донбас. Там шахтарі отримують пайки, вистачило би на всіх нас». Цю історію я чула вдома безліч разів, але ніколи в моїй радянській школі. Станом на 1 серпня 2023 року парламенти 28 країн світу визнали Голодомор 1932–1933 років геноцидом українців. Мальти серед них немає!

На той час Мальта ще перебувала під владою Великої Британії.

Ще троє дітей прабабусі вважаються зниклими безвісти. Вони загинули під час війни. Але бабуся вижила. Вона теж піде на війну. Ви бачите її зліва внизу.

І її чоловік, мій дідусь, теж! Він зліва. Вони всі були українцями, які воювали проти нацистів. І все ж я чую в повсякденних розмовах, і навіть у Будинку Анни Франк в Амстердамі минулого літа, під час екскурсії, від екскурсовода: «Російські солдати звільнили Аушвіц!»! Що? Це була «Червона армія»!

Деякі грузинські родичі з боку мого батька також воювали проти нацистів. Червона армія, що воювала у Другій світовій війні, не складалася виключно з росіян.

У Радянському Союзі Другу світову війну називали «Великою Вітчизняною» і вважали, що вона почалася у 1941 році, коли нацистська Німеччина напала на СРСР. Насправді ж СРСР вступив у Другу світову війну в 1939 році як союзник нацистської Німеччини. Згідно з пактом Молотова-Ріббентропа (пактом Гітлера-Сталіна), Польща була розділена між СРСР і Німеччиною. Західна Україна, яка увійшла до складу Польщі у 1920 році, була анексована Радянським Союзом у 1939 році. Я дізналася про це лише у 2000 році, коли опинилася у Львові. Запитайте про це росіян, всіх тих інтелектуалів, що переїхали до ЄС та США.

Так виглядав Донбас, коли моя родина приїхала туди, рятуючись від Голодомору. Вони ніколи не повернуться звідти додому. Ось чому я родом з Донбасу. Зверніть увагу, як вони одягнені, на них традиційні українські вишиванки.

Моя бабуся розмовляла українською, а мама – тільки російською. Вдумайтеся: вони завжди жили разом, за винятком тих кількох років, коли мама намагалася «вирватися з Донбасу» і «оселитися» в Одесі. У 2014 році Росія зробить «захист російськомовного населення» — насамперед таких, як моя мама, — приводом для гібридної війни проти України. Аналогічну зневагу та підлість важко знайти в історії. Але я шукаю їх, розмовляючи з людьми з колонізованих народів.

Грузинська родина

Після служби на флоті тато не поїхав до нас на Донбас, а повернувся до Грузії. Мама теж не поїхала до нього. Ми з братом приїжджали до нього в Батумі влітку 1992 року. Ми мали їхати потягом з Іловайська (тепер Україна) до Сочі (Сочі стало російським містом після розпаду СРСР), а потім на ракетному катері «Комета» до Батумі (це вже була незалежна Грузія). Однак всі рейси «Комети» з Сочі були скасовані, оскільки один з катерів потрапив під обстріл з абхазького берега. Довелося чекати кілька днів, на великий катамаран, який, щоб уникнути обстрілу, зайшов у нейтральні води.

У 1992 році Росія спровокувала війну між абхазькими сепаратистами та грузинським урядом, підтримавши перших. Війна закінчилася відокремленням Абхазії від Грузії, чого і прагнула Росія.

(Грузино-абхазька війна)

З радянськими рублями, які мама дала нам на дорогу, теж трапився казус. Ми не змогли ними ані заплатити за щось в очікуванні катамарана, ані зняти житло в Сочі. Крім того, ми дещо некоректно повелися з жінкою з поганим зором. Коли вона запитала нас: «А Ленін тут є?» (маючи на увазі, чи є він на банкнотах), ми відповіли: «Леніна з нами немає!».

Це моя друга бабуся, татова мама. Ми ніколи не зустрічалися – я переступила поріг її будинку лише після її смерті. Вона казала моєму татові: «Я не хочу тих російських дітей!». Мій племінник також вважав мене росіянку і називав окупантом за те, що я розмовляла російською. Його мама, дружина мого брата, родом з Абхазії. І тоді, спілкуючись з племінником, я користувалася Google Translate.

2003 Революція троянд в Грузії

2004 Помаранчева революція в Україні (Майдан)

Для Путіна було важливо переконати росіян, що Помаранчева і Трояндова революції не були справою рук українців і грузинів, а були організовані Америкою.

У 2008 році Росія звинуватила Грузію в плануванні нападу на Росію і здійснила коротку і грубу інтервенцію на грузинську територію. В результаті частина грузинської території опинилася під російським контролем. З'явилися міжнародні таблоїди, які попереджали Україну — ви будете наступними. Більшість українців вважали це

нісенітницею — росіяни ж говорять, що українці і росіяни брати. Вони не можуть нападати на своїх братів.

Але не було ніякого справжнього Союзу, ніякої «сім'ї народів».

Повномасштабне вторгнення

2013

У відповідь на спробу Путіна контролювати Україну через нашого президента Януковича, який відмовився рухатися в бік ЄС, українці розпочали Євромайдан. Путін сприйняв його як небезпеку для своєї влади.

Це я в Криму.

2014

Російські війська вторглися в український регіон Крим

Війна на Донбасі, спровокована Росією (з квітня 2014 року)

Мама казала: «Росіяни вже вигнали мою бабусю, мою маму і всю нашу родину з нашого дому» (маючи на увазі Голодомор). «Я що, знову маю тікати?»

Вона провела п'ять років під російською окупацією: з квітня 2014 року до своєї смерті у 2019 році — коли її серце зупинилося на контрольно-пропускному пункті «Зайцеве», який контролювали російські ополченці з так званої ДНР (Донецької народної республіки). У січні мамі довелося простояти 11 годин у черзі під відкритим небом, щоб побачити свою сестру на українській стороні.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну

Я вирішила залишитися в Україні під час вторгнення. Російські війська були зупинені за 1,5 – 3 км від моєї студії. У ті дні я готувалася до смерті.

6 січня 2024 року будинок моєї тітки, сестри моєї матері, був зруйнований російською ракетою С-300. Вона також жила на Донбасі. Шестеро її сусідів, у тому числі троє дітей, були вбиті. Жодне тіло не було знайдено неушкодженим. Тітці довелося відбирати п'яту сусідської дитини у своїх собак. Поки я працюю над цим проектом, моя тітка лікує баротравму, а її собаки живуть зі мною під Києвом. У перший рік повномасштабного вторгнення вона почне писати мені повідомлення українською мовою.

«Коли я відвідувала її в лікарні, вона подивилася на мене і сказала, що бачить цифри – 1, 2, 4, 8, 11 – і сніжинки на моєму обличчі. Через півроку вона все ще має ті ж самі галюцинації».

Холодна війна

«У 1974 році Мальта стала республікою. Британські війська були повністю виведені з країни 31 травня 1979 року». Цікаво, що там відбувалося протягом цих 5 років?

У 1979 році Радянський Союз вторгся до Афганістану. У роки «холодної війни» (1947–1991) СРСР підживлював численні військові конфлікти в Африці, на Близькому Сході, та в Латинській Америці.

Це мої шкільні табелі. Вони всі російською мовою, бо в нашому місті не було україномовних шкіл. Українську мову я чула лише від бабусі та з мультфільмів, які ввечері показували на каналі «Україна-1». Самі мультфільми були російськомовними, але ведучий, який мав прізвисько Дід Панас, завжди говорив українською, представляючи їх.

Цього року я закінчила школу в Маріуполі, місто буде зруйноване Росією у 2022 році, і тисячі людей загинуть.

Вперше я заговорила українською у 2000 році з кимось із українс* Це був Єжи (Юрій) Онух, відомий у Польщі.

Від Ірини Білик, співачки, яка приїжджала з концертом до нашого міста, я вперше почула назву мого міста — Жданівка — українською мовою.

1989: З Ялти на Мальтійський саміт. Зустріч Джорджа Буша-молодшого (США) та Михайла Горбачова (СРСР). Кілька днів вони обговорюватимуть майбутнє своїх країн, а за два роки СРСР припинила своє існування.

Того року шахтарі мого міста та інших міст Донбасу приїжджали до Києва на протест, бо їм платили за роботу не грошима, а одягом, телевізорами та іншими електроприладами. Тато, який приїжджав до нас у той час, казав: «Радянська економіка розвалиться. Я покажу тобі, як працює ринкова економіка». І він повезе мене до Туреччини.

Батько часто відвідував Москву, але ми ніколи не були там разом. Хотіла б я побачити реакцію на його російську мову. Він мав звісно акцент і робив помилки в родах неживих предметів. Як і в англійській мові, всі неживі істоти в грузинській — це «воно». Чому я про це розповідаю? Під час мого першого візиту до Москви, у 2000 році, люди вказували на помилки в моїй російській мові та незнання деяких слів, як, наприклад, «очешник» («футляр для окулярів» в українській мові). Моя російська господиня в Москві запитувала мене зі сміхом: «Куда же вы очки кладете?» («Куди ви кладете свої окуляри?»)

* Це був Єжи (Юрій) Онух, відомий у Польщі.

2 **VCE НОРМАЛЬНО? / ALL GOOD?**

Відео, 20', 2024

video performance based on true events

Відеоперформанс на основі реальних подій

Ідея та сценарій — Алевтина Кахідзе

Адаптація, зйомка, постановка — Роман Хімей

Звукорежисер — Павло Літовкін

Колорист — Вадим Худолій

Хореографія — Кристина Шишкарьова

Одяг — GA.EVA

Особлива подяка

ПрАТ «Стальканат», Національний університет «Одеська морська академія», Одеський національний художній музей, Музей сучасного мистецтва Одеси, Катерина Хімей, Діана Халілова, Ірина Семенюк, Олександр Семенюк, Кабдугалі Сідеков, Наталія Коваль, Іларія Соболевська, Катерина Іголкіна, Оксана Довгополова, Катерина Семенюк, Ксенія Пальцун, Володимир Дамаскін, Олександра Шевцова, Олексій Воронко, Анна Рибак, Отар Каралашвілі.

I am “Made in Odesa”. Мої батьки мали там роман. Думаючи про їхні прагнення — його “ходити в море”, її жити біля моря, — і обставини, в яких вони перебували, а це був Радянський Союз, здається, в них не лишалося вибору не зустрітися.

Мамі, щоб переїхати до моря, треба було працювати на шкідливому виробництві, і це був канатний завод в Одесі. Багато з моїх знайомих в Західному світі романтизують СРСР, але ж там можливість жити, де хочеш, не була звичайним правом. Батьку, щоб навчатися в мореходці, нині це Одеська морська академія, треба було їхати кудись з Грузії — він поїхав в Україну. Тоді це були “союзні республіки”, які вважалися “сім’єю”.

Я не можу зараз стверджувати, що саме він думав про українську мову, культуру та історію. Ми рідко бачилися і він помер в 2005-му. Але є дещо, що стало мені відомо і не дає спокою. Його мама, моя бабуся, не хотіла бачити нас з братом. Вона сказала: “Не треба мені цих російських дітей”. Але ж ми були українськими дітьми. Єдине — ми говорили російською.

Що ще я можу додати про батьків? Мама, повернувшись на Донбас вагітна мною (вона не встигла отримати те право жити в Одесі), згодом закінчила педагогічне училище — дуже любила працювати із дітьми. Батько довчився в Одесі і ходив у море, після судноплавства повернувся додому в Грузію, в Батумі, де працював інженером. Він також мав талант перформера, але не називав себе митцем.

3 **INVASIONS 1.2.3.**

фільм VR 360, 2022

Опис:

Фільм, зроблений після звільнення Київської області від російських окупантів у 2022 році. Українська художниця Алевтина Кахідзе зустрічається з друзями в Ірпені,

Музичах, Мостищі. Завдяки формату 360° дійсність російсько-української війни проявляється в кожному сантиметрі: зліва — зруйнований міст і будинки, праворуч — граються діти, щасливий пес Чак і щойно посаджена грядка. Одяг Алевтини у фільмі змінюється від траурного до святкового, а наприкінці — уже в домашньому вбранні на кухні, вона готує вечерю із рослин-окупантів. Її прогулянка з київським науковцем-ботаніком проливає світло на ще одну війну в Україні — між рослинами.

На замовлення «Маніфести 14», Косово-2022

Ідея: Алевтина Кахідзе

Сценарій та режисура: Алевтина Кахідзе, Пьотр Армяновський

Камера, монтаж: Пьотр Армяновський

Обробка звуку: Сергій Кульбачний

Музика: Максим Шалигін

Перформер(к)и: Алевтина Кахідзе (художниця), Александер Кроліковскі (художник), Олексій Коваленко (ботанік у Національному науково-природничому музеї НАН України, автор книги «Рослини-прибульці. Як борщівник та амброзія захоплюють Землю»), Анатоль Степаненко (художник, кінорежисер та поет), Тамара Григорівна (мешканка села Музичі (Київська область))

4 INVASIONS

Новела в малюнках (14 листів), 2022

ТЕКСТ НА МАЛЮНКАХ:

P1

24-ого лютого станеться те, що англійською назвуть Russian Invasion of Ukraine. Мені почнуть телефонувати з усього світу та пропонували тікати у мирні країни.

P2

Я поводитимусь як рослина — залишатимусь на місці, не зважаючи на постріли. Не тікати!

P3

Але все ж таки буду спускатися у підвал, до буряків та капусти, і лежати там, переховуючись від боїв між російською армією та ЗСУ.

P4

Визначення рослинних інвазій на тлі новин про російські танки, які будуть просуватися у мій бік, створить стійке відчуття спільного досвіду саме з місцевими видами: «інвазійні види легко долають простір та час, вторгаючись на нові території, від цих чужинців потерпають місцеві види, а деякі зникають назавжди.»

P5

У березні російські війська окупували села за п'ять кілометрів від мене... Я згадаю, як в 2014-ому, коли Росія почне війну з Україною, окупувавши частини

територій на сході, сусіди скажуть: «А можна ми зріжемо цю рослину біля вашої майстерні. Вона – окупант!»

P6

Я перепитаю: «От цю красиву?»

– Це ваточник, він чинить інвазії.

– Звідки він, якщо окупант?

P7

Я зріжу його власноруч і засушу.

P8

Потім через пів земної кулі побачу ваточника «вдома», звідки він «прийшов», де він — не «окупант» а «місцевий герой» штату Канзас на ім'я Milkweed!

Метелики Данаїда-Монархи існують завдяки ваточнику — з його квітів п'ють нектар, а свою гусінь годують листям. Еко-активісти штату, які дбають про метеликів, ймовірно, не зрозуміють прохань моїх сусідів зрізати ваточників.

P9

Ваточник потрапить в Україну на потреби промислових виробництв, які не будуть успішними, він «здичавіє», «втече з ботанічних садів», «втече назад у природу», «почне жити своїм життям»...

І його життя в «Україні» виявиться «панівним», «привілейованим», «життям без ворогів», «поза системою стримувань і противаги»...

P10

Тому що замість метеликів Данаїда-Монархів не буде нікого, хто ослаблює його, поїдаючи його частини.

Чи можу я щось казати про життя істот, якщо я – не рослина?

Із Солідаго теж саме. Ця рослина в Україні поводитья як інвазійна, «чужинка», «окупантка», «загарбниця», «колонізаторка»...

P11

Я заглядала до її коренів, там нема місця для інших рослин — вона рухається до 300 пагонів на квадратний метр, ось-ось залізе мені в майстерню.

«Удома», в Північній Америці, її «контролюють» великі травоядні тварини, в Україні опір чинять тільки равлики.

P12

У квітні окуповані села навколо мене звільнять. Буде використана важка зброя.

Військові загинуть з двох боків, і цивільні українських сіл також загинуть.

«А от інвазійні рослини, на відміну від людей, не вбивають місцеві види миттєво!» — подумаю я, перед двома могилами в моєму селі:

«розстріляний на блокпосту», «підірвався на міні».

P13

Інвазійні рослини пригнічують місцеві рослини, але це безкровне протистояння. У рослин немає крові, а тільки сік — світлозелений.

Довшими коренями вони вбирають поживні речовини та воду, більшим листям затуляють сонце — «трансформують простір під себе», в якому місцевим «не лишається місця».

P14

Але рослини не вбивають рослин миттєво, та й годі!

Коли російські війська були близько, я написала на дверях до майстерні:

«Беріть приклад з рослин, вони — пацифісти на цій планеті. Наскільки це можливо!»

P15

Як тоді місцевим рослинам захиститися від інвазійних?

(Я не можу стверджувати, що рослини ставлять собі це запитання).

— Чи можна якось озброїти місцеві рослини, аби вони чинили опір інвазійним? — за телефоную київському ботаніку, сподіваючись що з ним все нормально, коли залишаєшся в Україні, впевненості щодо наступної миті немає.

— Не можна, вони ж пацифісти, і я бачив в новинах ваші двері... Вторгнення таких видів може обмежити зазвичай людина, перекопавши землю, вживши амітрол та глісофат — проти ваточника, наприклад...

P16

А якщо ми почнемо їсти інвазійні рослини, як гусінь метеликів Данаїда-Монархів їдять ваточника,

або великі травоядні тварини їдять Солідаго?

P17

Не можу стверджувати, що місцеві рослини чекають від людей порятунку.

«У всіх гіпотезах інвазійності видів на нашій планеті винуватцем виступає саме людина,

з неї починаються інвазійні вторгнення рослинних видів, коли люди збудують кораблі, згодом — літаки...» — з визначень про рослинні інвазії.

P18

Не можу стверджувати що через людську провину рослини закликають людей до відповідальності.

У червні ваточник зійде, я зріжу молоді стебла цієї рослини і з'їм як метелик Данаїда-Монарх.

P19

Але все ж таки підсмажу з олією та кукурудзяним борошном.

Я робитиму його слабшим, з'їдаючи його частини.

P20

У липні я знову спущусь у підвал через повітряну тривогу, що попереджає про російські ракети. Із тодішніх новин : *«російські окупанти продовжують красти українське зерно»...* *«У світі давно не було війни на території країни, що годує добрячу частину світу.»* У ту саму мить я подумаю: нам треба продовжити роботу над виведенням багаторічної пшениці сорту, здається — М34085, що зупинилась у 1937-му році, ця пшениця подібна до тієї, яку вивели в Салайні. Моє серце аж закалатало, коли я торкнулася її стебла: *«Можна буде приходили до поля, як до яблуні кожного сезону і зрізати собі для хліба»*

P21

У багаторічної пшениці корені так само довгі, як у дерев, тому не викидають CO₂, так як однорічники, якими засіяні всі наші поля. Розмовлятиму подумки із Бруно Латуром, який одночасно прочитав новину про війну в Україні та нову доповідь про зміну клімату, і не міг вибрати:

P22

за ту чи іншу з цих двох трагедій вболівати прямо зараз:
«Ха-ха-ха! Раджу вам обрати трагедією номер 1 війну в Україні — через окупований південь та схід, за які йдуть бої. Там ми вирощуємо пшеницю та соняшники, є шанс замінити їх багаторічниками, і тим зменшити викиди щоб стримати кліматичну кризу!»

P23

Вийду з підвалу і зателефоную київському ботаніку, сподіваючись що з ним все нормально, бо коли залишаєшся в Україні, впевненості щодо наступної миті немає:
— Якщо в нас буде більше багаторічників, і на полях, це зупинить вторгнення інвазійних рослин?

P24

— Так, їм буде важче втручатися...

P25

*«... оскільки одночасно прочитав новини про війну в Україні та нову доповідь IPCC про зміну клімату... не можу вибрати ту чи іншу з цих двох трагедій...»** (Бруно Латур)

*«C'est ce que je ressens depuis que je lis en même temps les nouvelles de la guerre en Ukraine et le nouveau rapport du GIEC sur la mutation climatique. Je ne parviens pas à choisir l'une ou l'autre de ces deux tragédies»**. Bruno Latour

* B. Latour, «Quelles entre-deux-guerres?», AOC, 13.05.2022, <https://aoc.media/opinion/2022/03/02/quelles-entre-deux-guerres/>, також доступний на: «Quelles entre-deux-guerres?» *Chronique du Jeudi N°1034*, Radio Univers, <https://www.radio-univers.com/quelles-entre-deux-guerres-n1034/>.

5 ГЕРБАРІЙ

Гербарій включає зразки рослин, зібраних в Україні починаючи з 2020 року

Під час міжнародної стипендії ArtsLink 2020 Алевтина звернулась до вчених Канзаського Університету з питаннями про рослини, які походять із США і стають інвазійними в Україні та навпаки. Саме тоді, за два роки до російського вторгнення в Україну, яке англійською перекладається як Russia full-scale invasion of Ukraine, Алевтина розпочала збирати зразки інвазійних рослин (гербарії) по всьому світу. Вона також звернула увагу на традиційні індіанські практики використання рослин – ці знання можна помітити в її фільмі «Invasion 1.2.3.» та графічній новелі «Invasions».

6 РОСЛИНИ І ЛЮДИ

Малюнок на папері, 2022

Рослини — це принципово інші організми: лист рослини не дорівнюється руці людини, вони по іншому передають інформацію, відновлюються та чинять опір небезпекам. Кахідзе досліджує рослини останні кілька років, під час війни її оптика на рослинний світ стала ще актуальнішою — пропонує людству шукати втрачену надію на сталий мир саме у рослин.

ТЕКСТ НА МАЛЮНКУ:

«я би хотіла щоб наші воїни відновлювалися як рослини»

«я стояла і думала як забрати все своє життя... не виходило... подивилася на рослини і взяла по шматку кожної частини свого життя, щоб як живці їх розмножити

«У дерев листя – це очі, вони реагують на світ найбільше, тому листям вони бачать. Коли дерева скидають листя — значить закривають очі і засинають. Дерева прокинулись цією весною і побачили руїни»

ті, хто не побіг від війни, вчинив як рослини... в них завжди стійка позиція

навчить мене рослини бути як ви

зздрю вам рослини безмежно

кількість вбитих рослин війною журналісти та політики не рахують, тільки садівники

stand with local plants they are weak in front of invasive ones

рослини не вбивають один одного миттєво, як люди

7 РОСЛИНИ І ЛЮДИ

Фото, 2022

В березні 2022 року коли російські війська були близько від її майстерні в Музичах, Алевтина залишила на дверях послання англійською, адресоване світу: «Беріть приклад з рослин, вони — пацифісти на цій планеті. Наскільки це можливо!»

8 ВОЄННІ ЩОДЕННИКИ

Рисунки на папері, починаючи з 2022

Відео малювальної сесії «Діалог №7», 2024

З початком війни Росії проти України 22 лютого 2022 року Алевтина Кахідзе розпочала серію щоденникових малюнків. Малюнки «Воєнні щоденники» містять швидко накидані сценарії в поєднанні з пояснювальними нотатками. Вони коментують її щоденний досвід під час війни, життя під постійною загрозою ракетних ударів, без електрики та опалення, а також глобальні політичні дискусії. Використовуючи як гумор, так і критичний аналіз, вони розмірковують над тим, як Україну зображує Росія, і як Росію зображує Україна. Використовуючи надзвичайно особисту перспективу, ці малюнки є нічим іншим, як спробою художнього висвітлення поточного політичного контексту.

Відео:

Напередодні цієї виставки, у жовтні цього року, Алевтина запросить Романа Хімея зняти процес її власного переосмислення події «Діалог №7», що відбулася у червні 2014 року в Санкт-Петербурзі, Росія. Подію організує мандруюча європейська бієнале «Маніфеста», у якій вона візьме участь, як і директор музею Ермітаж у Санкт-Петербурзі, Росія — Міхаїл Піотровський.

9 ДАНІ

Малюнок на плівці зроблений спеціально для виставки в Білостоці

ТЕКСТ НА РИСУНКАХ:

Розмінування і земля

«Україна не виробляє жодної міни, — сказав мій тренер з такмеду.

Квітень 2024: 29% території України (понад 174 тис. кв. км = пів Польщі 53%) заміновано.

«На Харківщині ми знешкоджували за день понад 2500 вибухонебезпечних предметів», — голова ДСНС України Сергій Крук

Від мін з лютого 2022 року загинули 128 фермери

Вартість розмінування одного м2 коштуватиме не менше \$2-8

Знищення 1 га борщівника Сосновського коштувало \$675

Ракетні обстріли і мистецтво

390 000 000 \$ — вартість російської ракетної атаки на Київ у ніч на 21.03.2024
Тоді машина художника Михайла Алексеєнка згоріла від падіння уламків ракети.
Він купив її за 3 900 \$ у свого друга.

Сума донатів художниці Жанни Кадирової за час повномасштабної війни сягає 300 000 Euro

Український ПЕН відстежує втрати серед діячів культури, історії яких з'являються в інформаційному полі. Станом на серпень 2024 року зібрано 122 імені загиблих.

Одній українській художниці було сказано закордоном: «До вас, українців стільки уваги зараз, вам гріх жалітися!» Вона відповіла: «Беріть нашу долю!»

Корупція і мобілізація (чоловіки та жінки)

Україна стала однією з 17 країн, що продемонстрували свій найкращий показник за весь час.

Завдяки НАБУ (Національне антикорупційне бюро України) і САП (спеціалізована антикорупційна прокуратура) від початку широкомасштабної агресії росії на потреби обороноздатності країни передано майже 2 млрд грн.

У 2023 на благодійність українці надіслали 27,4 млрд грн (682,95 млн. EURO)

У Силах оборони на сьогодні перебуває щонайменше 1,1 млн людей. Цього року, за словами вищого військово-політичного керівництва країни, планували мобілізувати 500 тис.

Після 24 лютого 2022 року 812 тис. чоловіків віком від 18 до 64 років отримали тимчасовий захист у країнах ЄС, серед них так званих втікачів від війни — 528 тис.

Кількість жінок в армії на початок січня 2024 року становила майже 70 тисяч. При цьому, 6,5 тисяч перебувають на керівних посадах, а близько 4 тисяч знаходяться на лінії зіткнення.

В Україні близько 5 млн чоловіків, яких можна призвати. Оголошення мобілізації для жінок без дітей дасть змогу поповнити резерв на 3 млн людей. childless women would add up to 3 million more to the reserves.

Музеї і поранені

За два роки повномасштабної війни дії росіян завдали збитків 1946 об'єктам культурної інфраструктури, із яких музеї та галереї – 113.

Історик Леонід Марущак врятував понад 2 мільйони творів мистецтва з прифронтових територій.

Щоб відбудувати усі пошкоджені внаслідок повномасштабного вторгнення культурні та історичні об'єкти, знадобиться близько 10 років та 9 мільярдів доларів.

За час російського вторгнення в Україну без кінцівок залишилося близько 50 тисяч людей, що можна порівняти з масштабами Першої світової війни.

В середньому протез коштує 20 тисяч доларів. Як жартують наші пацієнти, «зараз дуже дорого бути українцем» – керівниця центру з протезування Superhumans Ольга Руднева.

В Superhumans я також зустріла громадянина Польщі з Зеленої Гури, який проходив реабілітацію після поранення – протезування кінцівки.

ПОДІЇ В РАМКАХ ВИСТАВКИ:

24.10.2024 (четвер), 18:00

Подвійний вернісаж виставок Алевтини Кахідзе «Рослини і люди» і Вільяма Кентріджа «Я не я, нобила не моя»

28.11.2024 (четвер), 18:30

Панельна дискусія за участі Катерини Ботанової, Алевтини Кахідзе, Анни Лазар
Модератор: Едвін Бендик

24.10.2024–19.01.2025 (з вівторка по неділю),

10:00–17:00

«ВИ-творці» – запрошуємо відвідувачів безоплатно скористатися кошиками самообслуговування з набором творчих завдань «Зошит свободи» від Алевтини Кахідзе, доступними в просторі виставки

30.11.2024 (субота), 12:00

Екскурсія виставками з Агнешкою Тарасюк

7.12.2024 (субота), 12:00

Екскурсія виставками українською мовою

10.11.2024 (неділя), 12:00

Кураторська екскурсія виставками з Монікою Шевчик

14.12.2024 (субота), 12:00

Екскурсія виставками білоруською мовою

24.11.2024 (неділя), 11:00

Майстерня тексту. Проводить: Анна Цеплак

18.01.2025 (субота), 10:00

Творчі воркшопи з використанням кінообразів
Проводить: Катаржина Заблоцька

28.11.2024 (четвер), 17:30

Авторсько-кураторська екскурсія виставками, що передує панельній дискусії

КОЛОФОН

Кураторка: Моніка Шевчик

Координаторка: Юлія Костерева

Візуальна ідентифікація виставки: Томек Павлючук

Редагування та коректура: Ева Боровська

Коректура українських текстів: Катерина Іголіна

Реалізація виставки: Мацей Заневський, Каспер Ґориш, Міхал Малечек,

Матеуш Сморгевський, Томаш Лело, Збігнєв Свідзінський, Ева Хацяновська

Комунікація та промоція: Пьотр Трипус, Габрієла Овдзей

Відділ освіти: Катажина Кіда, Юстина Колодно-Беткал, Іза Ліжевська

Опіка над експозицією: Маяя Маккензі, Малґожата Копчевська, Томаш Лело,

Матеуш Сморгевський, Пьотр Трипус

Бухгалтерський відділ: Марлена Малешевська, Катажина Вілімас; відділ кадрів: Анна Олесевич

МЕДІАПАРТНЕРИ:

S Z U M

MINT

not
notes na 6 tygodni

MST

wyborcza.pl
BIAŁYSTOK

Białystok ONLINE
www.BialystokOnline.pl

МІСЬКА КУЛЬТУРНА УСТАНОВА

G A L E R I A

Arsenal

Białystok

Galeria Arsenal w Białymstoku / Галерея Арсенал у Білостоці

вул. А. Міцкевича, 2, 15-222, Білосток

телефон +48 857420353, mail@galeria-arsenal.pl, galeria-arsenal.pl

Запрошуємо від вівторку до неділі з 10:00 до 18:00. Останній вхід на виставки о 17:30

Звичайний квиток: 8 злотих, пільговий квиток: 4 злотих. По четвергах вхід безкоштовний

Галерея приймає Карту багатодітної сім'ї, Білостоцьку карту багатодітної сім'ї та Карту активного пенсіонера 60+
Детальний прайс-лист з переліком знижок доступний за посиланням: <https://galeria-arsenal.pl/dla-zwiedzajacych>

Galeria Arsenal w Białymstoku oferuje wszystkim osobom uchodźczym bezpłatny wstęp na wystawy i wydarzenia

Галерея Арсенал у Білостоці пропонує всім біженцям безкоштовний вхід на виставки та заходи

Галерезя Арсенал у Беластоку прапануе ўсім бежанцам бясплатны ўваход на выставы і мерапрыемствы